

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12
2. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร
 - 1.1 ประชากรในการสัมภาษณ์ รวม 244 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร-โรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายที่ควบคุมดูแลงานแนะแนว หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 122 คน และผู้รับผิดชอบงานแนะแนว ซึ่งได้แก่ หัวหน้างานแนะแนว และครู-อาจารย์แนะแนว จำนวน 122 คน จาก 61 โรงเรียน
 - 1.2 ประชากรในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา จำนวน 541 คน จาก 61 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ร้อยละ 25 (ประคอง กรรณสูต, 2528 : 8) ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย ดังนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 60 คน ประกอบด้วย

2.1.1 ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 30 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 15 คน และผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ ฝ่ายที่ควบคุมดูแลงานแนะแนว หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รักษาการในตำแหน่ง จำนวน 15 คน จาก 15 โรงเรียน

2.1.2 ผู้รับผิดชอบงานแนะแนว จำนวน 30 คน ได้แก่ หัวหน้างานแนะแนว จำนวน 15 คน และครู-อาจารย์แนะแนว จำนวน 15 คน จาก 15 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา จำนวน 164 คน จาก 15 โรงเรียน

วิธีได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 เขตการศึกษา 12 ประกอบด้วย 8 จังหวัด คือ ชลบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง และสระแก้ว ซึ่งแต่ละจังหวัดมีโรงเรียน มัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ จำนวน 8, 7, 15, 7, 5, 12, 2 และ 5 โรงเรียน ตามลำดับ รวมจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 61 โรง เป็นโรงเรียนที่จะเก็บข้อมูล 15 โรง ตามการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในข้อ 2

ขั้นที่ 2 แบ่งจังหวัดในเขตการศึกษา 12 ตามขนาดใหญ่ กลาง เล็ก และสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) มาขนาดละ 1 จังหวัด ได้เป็น 2 จังหวัด เนื่องจากไม่มีจังหวัดขนาดใหญ่ ดังนี้

จังหวัดขนาดเล็ก : จังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดขนาดกลาง : จังหวัดชลบุรี

ขั้นที่ 3 กำหนดจำนวนโรงเรียนที่จะไปเก็บข้อมูลในแต่ละจังหวัดตามสัดส่วนแล้วสุ่มแบบง่าย ได้โรงเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 10 โรง และจังหวัดชลบุรี จำนวน 5 โรง รวมจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 15 โรง

ขั้นที่ 4 ในแต่ละโรงเรียนเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน 2 คน ผู้รับผิดชอบงานแนะแนว 2 คน และครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา ห้องเรียนละ 1 คน ในกรณีที่มากกว่าห้องเรียนละ 1 คน ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายมาห้องเรียนละ 1 คน รายละเอียดปรากฏตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

จังหวัด	จำนวน โรงเรียน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง				
		สัมภาษณ์			ตอบแบบสอบถาม	
		ผู้บริหาร	ผู้รับผิดชอบ งานแนะแนว	รวม	ครูประจำชั้น/ ครูที่ปรึกษา	รวม
ฉะเชิงเทรา	10	20	20	40	116	116
ชลบุรี	5	10	10	20	48	48
รวม	15	30	30	60	164	164

ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์จริง พบว่า กลุ่มผู้รับผิดชอบงานแนะแนวที่ประกอบไปด้วย หัวหน้างานแนะแนว และครู-อาจารย์แนะแนวของโรงเรียนบางแห่ง ปฏิบัติหน้าที่เป็นทั้งหัวหน้างานแนะแนวและครู-อาจารย์แนะแนวในเวลาเดียวกัน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มผู้รับผิดชอบงานแนะแนว จึงลดลงเหลือเพียง 27 คน เหลือเป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ รวม 57 คน จาก 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือ 3 ชนิด คือ

1. แนวการสัมภาษณ์ที่มีลักษณะเป็นแนวคำถามแบบปลายเปิด ที่กำหนดเพียงข้อความคำถามที่เป็นประเด็นหลักเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบคำถามได้โดยอิสระ และในกรณีที่ต้องการข้อมูลในแนวลึกต่อไป ผู้สัมภาษณ์กำหนดคำถามต่อเนื่องเองตามสภาพของเรื่องที่สัมภาษณ์ ซึ่งมี 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารโรงเรียน และ ชุดที่ 2 สำหรับผู้รับผิดชอบงานแนะแนว โดยแต่ละชุดแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนว

2. แบบสอบถามใช้สำหรับสอบถามครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน

คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามเป็นแบบ

เลือกตอบ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนว ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และแบบปลายเปิด

3. แบบวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแนะแนว ได้แก่ คำสั่งโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี ปฏิทินปฏิบัติงานแนะแนว รายงานการประเมินผลการดำเนินงานแนะแนว บันทึกการดำเนินงาน และระเบียบสะสม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี แนวคิด คู่มือผู้บริหาร คู่มือการปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา คู่มือการจัดกิจกรรมคาบแนะแนวตามหลักสูตรมัธยมศึกษา หนังสือเกี่ยวกับทิศทางการแนะแนวในทศวรรษหน้า แนวปฏิบัติงานแนะแนวตามแผนพัฒนางานแนะแนว ของกระทรวงศึกษาธิการ ระยะเวลาที่ 1 (พ.ศ. 2535-2539) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

2. ร่างเครื่องมือ ตามขอบเขตที่ได้ศึกษาเอกสาร และตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. สร้างเครื่องมือ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความเหมาะสมในการใช้ภาษา

4. ปรับปรุงเครื่องมือ ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5. นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและเสนอแนะในด้านความตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุง แก้ไข

6. นำเครื่องมือมาปรับปรุง โดยคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

7. นำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังกรมสามัญศึกษา เพื่อขอให้อธิบดีกรมสามัญศึกษา ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. ผู้วิจัยนัดหมายวันสัมภาษณ์กับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองส่วนหนึ่ง

และอีกส่วนหนึ่งนัดหมายทางโทรศัพท์

3. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยตนเอง สำหรับแบบสอบถาม ส่วนหนึ่งผู้วิจัยส่งและรับกลับด้วยตนเอง อีกส่วนหนึ่งส่งด้วยตนเอง และรับกลับทางไปรษณีย์

4 ช่วงเวลาที่ไปสัมภาษณ์ และส่ง-รับกลับแบบสอบถาม ระหว่าง 27 มกราคมถึง 28 กุมภาพันธ์ 2540 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลสามารถทำการสัมภาษณ์ และให้ตอบแบบสอบถามได้ครบทุกคน และเก็บข้อมูลตามแบบวิเคราะห์เอกสารได้ครบทุกโรงเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ใช้วิธีหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนว ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานแนะแนว ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

3. ข้อมูลจากแบบวิเคราะห์เอกสาร ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา

สูตรการคำนวณค่าร้อยละ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบข้อนั้น} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}}$$

(ประคอง กรรณสูต, 2538: 65)